СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 46. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 27. лютого, 1928.

VOL. XXXVI. No. 46. Jersey City, N. J., Monday, February 27, 1928. THREE CENTS.

ВИБУХ У КОПАЛЬНИ

13 МАЙНЕРІВ ЗГИНУЛО В АРКЕНЗО, А 112 ВИРАТУВАЛОСЯ.

ДЖЕНІ ЛИНД, Аркензо, 24. лютого. — У копальні вугля підприємства Мама Ковл Ко. случилася підземна експльозія ґазів, від якого згинуло 13 майнерів.

У копальни в час вибуху було 125 майнерів. Другим удалося вирватися в час на поверхню землі.

Причина вибуху ще не відома. Вибух случився в бічнім коритари. Ратунок поступав дуже поволи, бо всі хідники були завалені через обвал землі й вугля наслідком вибуху.

ПІДПРИЄМЦІ СТАВЛЯТЬ ПЕРЕШКОДИ СЕНАТОВОМУ СЛІДСТВУ В УГЛЕВІМ ПРОМИСЛІ.

МЕНАДЖЕР НЕ ХОЧЕ ДАВАТИ ВІДПОВІДИ НА ЗАПИТ, КІЛЬКО КОШТУЄ ДОБУТТЯ ТОНИ ВУГЛЯ.

ПИТСБУРҐ, 24. лютого. — Гарі М. Гвайт, менаджер углевого підприємства Питсбург Ковл Ко., відмовився відповідати на запити сенатового слідчого комітету на питання про кошти продукції вугля.

Сенатор Ґудинґ заявив, що Гвайта не поставлять на суд за непослух для сенатового комітету, але запевнив ґазетярів, що комітет буде докладати всіх старань, щоби переконатися про правдивий стан річий у сьому промислі.

Сенатори й їх товариство задержалися нині коло копальні Кинлак, що належить до Велі Кемп Ковл Ко., коло місцевости Парнассоса, в котрій пару днів тому десять майнерів згинуло підчас копальняного вибуху.

АҐІТАЦІЯ ЗА ВЕЛИКОЮ ФЛЬОТОЮ.

СЕКРЕТАР ФЛЬОТИ ПОКЛИКУЄТЬСЯ ПРИ ТОМУ НА ХРИСТІЯНСТВО.

НОРФОВК, Верджінія, 24. лютого. — Секретар фльоти Вилбер виголосив у місцевій колеґії промову про американську фльоту.

Відчит належав до ряду відчитів про американський уряд, який тут виголошують визначні Американці. Вилбер заявився за потребою збільшення американської военної фльоти та острими словами критикував противників сього проекту. Він упевняв, що фльота руководиться християнською чеснотою, услужностю. На його думку, военне поготівля запобігає війні.

ЗА УРЯД ПРЕЗИДЕНТА.

ПЕРЕЧИСЛЮЮТЬ ЗАЗДАЛЕҐІДЬ ДЕЛЕҐАТІВ.

ВАШИНҐТОН, 24. лютого. — Ціла майже увага політиків звернена тепер на гру ріжних кандидатів для позискання для себе як найбільшого числа делеґатів на наближаючійся партійній конвенції двох великих партій.

До уряду стейтового секретаря в Огайо, приміром, подано списи делеґатів на сі конвенції; демократи майже всі за Ємитом, а републиканці по части за Вилисом, по части за Гувером.

Кларенс Даров, відомий аемриканський карний адвокат, заявив підчас своеі політичної промови, що Вилис „не має шансів". Коли його питали, що він думає за прогибіційну заяву Гувера, Даров заявив: „Я не думаю, щоби Гувер був сухий. Я сам пив з ним."

НЕБУВАЛИЙ НАПАД НА БАНК.

12 СПРАВНИХ РОЗБІЙНИКІВ З МАШИНОВИМ КРІСОМ ЗАБРАЛО 50,000 ДОЛЯРІВ.

КАНЗАС СИТІ, Мезуре, 24. лютого. — Яких 10 мінут по 9-ій годині рано напала на місцевий Сити Бенк, на розі 18. вулиці й Гренд Евеню, банда 12 добре вправлених і зоружених бандитів. Мали вони револьвери й два машинові кріси та заїхали перед банк панцирними автами.

Вони стали сейчас стріляти на сліпо до входу до банку; зараз потім зявився провідник банди та заявив, що се напад, та приказав усім кластися на землю. Десять костумерів банку, та двайцять кількоро робітників банку кинулося на землю. Бандит казав видати собі готівку. Бандити всіли на авта й віділхали.

Як показав перерахунок готівки, бандити забрали 50,737 долярів. У кілька мінут опісля привезено до банку з федерального резервового банку 80,000 долярів у готівці. Видно, бандити числили на зрабоване сеі суми, але минулися з нею через поспіх.

ЗАГАДКА ВБИЙСТВА ПІДЛЯТОЇ НАФТОЮ ЖІНКИ НЕ РОЗВЯЗАНА.

НЮ ЙОРК, 24. лютого. — Питання, хто підляв нафтою панну Марґарету Брави, та, підпаливши її, лишив у лісі на певну смерть, поліція ще не розвязала.

Прокураторія повіту Берґен, в якому случилася подія, ще не знає нічого певного про особу злочинця. Детективи натякають, що се „звичайний чоловік", себто не лікар, як зперщу думали. У деяких ґазетах появилися вістки, що деякі детективи підозрівають за сей злочин одну жінку.

Поліція переглянула всі річи, що належали до панни Брави та прослідили її фінансові справи з банками.

УКРАЇНЕЦЬ ЧЕМПІОНОМ СКОРОГО ПИСАННЯ.

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 25. лютого. — Місцеві ґазети подали вістку про Вальтера Романчука, студента торговельної школи Джорджа, котрий підчас попису в сій школі добув собі перше місце, написавши 150 слів на мінуту.

Вальтер Романчук по походженню Українець. Його родичі, родом з Галичини, добре відомі в українських кругах та є членами Українського Народного Союза.

ЖЕНЕВА ЧИ ГАВАНА.

МАДРИД, 23. лютого. — Мадридська ґазета „Ель Соль" подає, що панамериканська конференція не осягнула своеі цили, а виказала тільки те, що Злучені Держави натискають на другі американські держави ще більше як досі та ще більше дають їм відчувати свою силу. Ота політика Злучених Держав переконає тільки латинські держави Америки про те, що всі спільні квестії можуть вони обговорити і вирішити тільки на терені Ліґи Націй. Через те повинна Еспанія і Арґентина вернути чимскорше назад до Ліґи.

„МИ ГОТОВІ".

Лише два дні минуло від заяви радянського представника при Лізі Націй про бажання миру та загальне розоруження, як Ворошилов, комісар війни Радянського Союза знов говорить про будучу війну.

„Радянський Союз, — каже Ворошилов, — є в постійній небезпеці з боку ворогів капіталістів і тому ми мусимо готовитися. Уряд знає те і не спить. Ми готові будь коли відбити напади наших ворогів".

ЩЕ Й ДОСІ З УКРАЇНІЗАЦІЄЮ НЕ ГАРАЗД.

Українізація на фабриці „Комінтерн" в Дніпропетровському і досі не переведена. „Правда, були в 1925 році спроби, — сумно заявляє кореспондент, — але після двох викладів мови, лекції припинились". По офісах все діловодство ведеться по московськи і аж тепер є наказ українізуватись, бо з травня зачнуться іспити і тих урядників, що не знатимуть, української мови буде звільнено з посад. Нижчі службовці заметушилися, склали списки, щоби запросити лектора, а вищі, тоб то адміністрація не турбується.

Ще, певно, не один наказ прийде до заводу „комінтерн". Папір терпить.

ОВАЦІЯ НА ЧУЖУ АДРЕСУ.

В Парижі на залізниці, крім ріжних представників, що ждали на приїзд нового радянського посла Довгалеського, ждав теж і польський амбасадор Хлаповський. Гурток залізничників-комуністів так уявляв собі свого однопартійника амбасадора і схопив Хлаповського і підніс уверх із окликом „Нехай живе радянський уряд!"

ОДРУЖИВСЯ З РІДНОЮ СЕСТРОЮ.

В 1900 році одружився якийсь Станіслав Козловскі, орґаніст з Поділя на Підгаллю, з бідною, але гарною дівчиною. Одружився проти волі родичів, які бажали собі багатої невістки. Вони теж, після вінчання, почали втискатися поміж молоде подружжа і викликували непорозуміння й сварки. Всеж таки подружжа діждалося дітей, сина й дочки. При уродинах дочки молода мати померла, а вдівець, розсварившися остаточно з батьками, виїхав до Бразилії, забираючи з собою дочку, а сина залишив у сестри покійної жінки. Син, дійшовши до 24 літ, виїхав до Бразилії за батьком. Тимчасом в Бразилії він не застав вже батька, що помер на скоро перед приїздом сина. Що сталося з його сестрою, ніхто не вмів молодому еміґрантови пояснити.

Шукаючи праці, заблукав молодий Козловскі на фарму якогось Бразилійця. Побут і праця на фармі були для нього тим приємніщі, що в старого фармера була гарна, синьоока пупілька. І як це дуже часто буває з молодими людьми, обоє подобалися собі взаїмно, а там полюбилися й повінчалися. І булиб так прожили в щастю довгі роки, як би не туга за батьківщиною. Приїхали до тети Козловского в Подолю, в якої молодий Козловскі був на вихованню. Тут трісла бомба — тета пізнала в жінці Козловского його рідну сестру.

Гроза страшного звязку, перспектива довічної розлуки, були за великим ударом для обох, які воліли згинути ніж далі жити.

Вона отруїлася, він втопився.

БУДІВЛЯ ДНІПРЕЛЬСТАНУ.

Підготовчі роботи на Кічкасі в розгарі і цього року будуть закінчені. Покиль що встановлюють допомогові машини. Тепер саме ставлять силову стацію, щоби помпувати воду, огороджену перемичками.

На силовій стації працює дві зміни робітників і в квітні будуть пущені перші машини.

Другою важною роботою є монтаж та устаткування каменедробильних фабрик. Устаткування вже надіслано і в квітні зачнеться уставлення машин.

В серпні розпічнуть основну серіозну роботу — бетонування гати.

ДІЙСНІСТЬ І ТЕАТР.

У пєсі „Распутін", яку грає берлінський театр Піскатор, виступає Троцький із великою промовою на тему завдань революції. Коли прийшли телеграми до Берліна, що Троцький перестав бути правовірним комуністом і засланий, дирекція театру, щоби бути в згоді із дійсністю, счеркнула в пєсі всю його ролю і лишила йому тільки дві звичайні фрази. Колиб така доля зустріла ще й інших героїв „Распутіна", дієві особи одного вечора просто не матимуть тексту і публика нічого не почує.

ДЛЯ МАТЕРІ НАЙБІЛЬШОГО ЧИСЛА ДІТЕЙ.

В суді в Торонто (Канада) провадиться тепер дуже цікавий процес. Родина Гармон з Ню Йорку домагається уневажнення завіщання Чарлса Мілера, який умер в Торонто в 1926 р. і лишив досить значне майно на ріжні дивні цілі. Останок сего майна в сумі около 300,000 долярів призначив він „для матери в Торонто, яка буде мати найбільше число дітей при кінци десяти літ від смерти тестатора (зн. Мілера)".

ЖИТТЯ І МИСТЕЦТВО.

Французька та американська преса передають одночасно дві дуже подібні події з тої самої професії, які є цікавим причинком до психольоґії актора і його буденно-важкої праці. У театрі французького міста Сен-Етієн давав свій бенефіс улюблений відомий комік Сімон. Після першої дії, коли театр ревів від захоплення, ввійшовши до ґардероби, він застав там свою мертву жінку, яка дістала підчас вистави апоплектичної атаки. Сімон докінчив свою ролю ще в двох діях, не втративши на сцені нічого із свого гумору, а після вистави дістав такої нервової атаки, що його відвезли до санаторії.

Американський комік Кук у Вірджінії, граючи 25-ий раз фарсу „Чоловік у зеленому циліндрі", дістав підчас вистави телеґраму, що його 2-літний син упав із літака і вбитий. Кук докінчив свою ролю і рецензенти на другий день писали, що „Кук грав із темпераментом повним природного гумору, перейнятий щиро своєю комічною ролею".

Що це таке: сила волі акторів чи рутина?

ЗНАВЦІ МОВ У ЄРУСАЛИМІ.

Не легко є дістати в Єрусалимі посаду телефоніста. Жадають там від телефоніста повного знання мови: англійської, арабської і еврейської. Та на цьому ще не кінець. „Кандидати, які — крім згаданих мов — знають іще мову: французьку, німецьку, грецьку, еспанську, італійську, російську, вірменську й румунську, мають першенство". Таке оголошення телеграфічного і телефонічного уряду поміщено в „Телефон Журнал-і". Отже вимагають знання 11 мов! Гарно то знати так богато мов і ними телефонувати, але мабуть менше гарною виглядає ріжномовна суматоха проклонів, коли дістанеться фальшиве получення! То певно справжня вавилонська вежа!

ПРАКТИЧНА ІДЕЯ.

Відень дістане в найближчім часі домашні почтові скринки, на домагання представників купецтва та промислу. Цей новий простий спосіб передачі листів заощадить незвичайно багато часу почтарям і листи приходитимуть багато скоріше.

56 УКРАЇНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ ПЕРЕД ПОЛЬСЬКИМ СУДОМ

ХОДИТЬ ТУТ О РЕВОЛЮЦІЙНУ ОРҐАНІЗАЦІЮ, ЩО МАЛА СВІЙ ОСІДОК НА ДАВНІЙ ЛИТОВСЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ. ПОСУДЖУЮТЬ ВСІХ О БОЛЬШЕВИЗМ І ЗАМАХ НА ПОЛЬСЬКУ ДЕРЖАВУ.

ВАРШАВА, 24. лютого. — Попри процес, який ведеться у Львові проти українських студентів і студенток, посуджених о звязь з убийством шкільного куратора Собінського, розпочався у Вильні другий політичний процес проти 56 Українців і Білорусинів, а між ними і проти 4 послів, яких посуджують о приналежність до революційної орґанізації і о протидержавні акти. Обжалованим закидують комунізм та звязь з сусідними державами, зга. шпіонажу на користь отих держав.

Обжаловані мали вести революційну роботу на території, яка належала до Литви, а яку силою забрала для себе Польща. Є це територія міста Вильна і округи.

ІТАЛІЯ ЗРИВАЄ З АВСТРІЄЮ.

МУССОЛІНІ ВІДКЛИКУЄ З ВІДНЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ПОСЛА. Є ЦЕ ВІДПОВІДЬ НА ДЕБАТУ В АВСТРІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ НАД ЗНУЩАННЯМИ ФАШИСТІВ НАД НІМЦЯМИ В ТИРОЛЮ.

РИМ, 24. лютого. — Одна з римських часописей подає, що дискусія, яка велася в австрійськім парляменті над положенням Німців в полудневім Тиролю, викликала в італійськім уряді велике негодовання. Мову австрійського канцлера Зайпля уважають вмішуванням у італійські домашні справи. Супроти цего Муссоліні відкличе сейчас італійського посла з Відня, а сам буде відповідати Австрії в понеділок в парляменті.

Цей поступок викликує загальне здивовання. Бо коли недавно тому критиковано Муссолінія в німецькім парляменті з того самого приводу, італійський диктатор не витягав так далеко ідучих консеквенцій, а обмежився до відповіди в сенаті. А тепер береться зривати дипльоматичні зносини з Австрією.

Італійська ґазета підчеркує, що Німці в Тиролю мусять пристосуватися до цего, що вони тепер не в Австрії а в Італії, а тим самим мусять вчитися державної мови. А уряд перечить всім насильствам, о які його посуджують.

ЛІҐА НАЦІЙ В СКРУТНІМ ПОЛОЖЕННЮ.

УГОРЩИНА НЕ ПОВИНУЄТЬСЯ ЗАРЯДЖЕННЮ ЛІҐИ І ПРОДАЄ МАШИНОВІ КРІСИ, ЩО ДО ЯКИХ ВЕДЕТЬСЯ СЛІДСТВО. НЕ ЗНАЮТЬ, ЯК ВИЙТИ З ТОЇ БІДИ.

ПАРИЖ, 24. лютого. — Найблища сесія Ради Ліґи Націй буде мати важкий оріх до згриження. Бо отсе черговий предсідатель Ради Ліґи Ченґ Льо віднісся до угорського премієра Бетлена і домагався зержання продажі сконфіскованих машинових крісів, доки не розгляне тої справи комісія з рамени Ліґи. Бетлен відповів, що це вже спізнена справа, бо машинові кріси вже продані як старе, уживане залізо. Але угорський уряд згодився попросити купця, щоби залишив те залізо з чемности на якийсь час, щоби комісія Ліґи могла його оглянути. Попри те Бетлен відмовив Лізі права контролі над Угорщиною.

Ходить тут о тих 5 вагонів машинових крісів, які перевезено секретно з Італії і які були призначені для Угорщини. Машинові кріси — це ті самі, що їх Італія забрала по війні від Австрії. Угорщина виправдується, що вони не були призначені для неі, а тільки для Чехословаччини чи Польщі. Але ті послідні не потребували перевозити секретно. Лишається отже тільки одна Угорщина і тут заходить питання, перед ким властиво зброїться Угорщина. Італія мовчить, Франція держить з малою антантою, яка найбільше налягала того зброєння, а Анґлія не висказала ще свого погляду. Угорщина знова підлягає після договору в Тріянон що до зброєння контролі аліянтів, яка то контроля перейшла на Ліґу. Угорщина не узнає тепер цеі контролі, а Німеччина жде тільки, щоби Угорщина виграла, бо й вона готова визволитися тим самим зпід контролі Ліґи.

Над тим всім буде собі ломити голову найблища сесія Рада Ліґи Націй.

81 ПРОЦЕНТ ВИБОРЦІВ ГОЛОСУВАЛО.

СТАРИЙ УРЯД ЗДОБУВ ТАКИ БІЛЬШІСТЬ.

ТОКІО, 24. лютого. — Вибори скінчені і вислід їх вже відомий. Дотеперішний премієр барон Танака заявив, що він остає далі, бо уряд здобув більшість.

Управнених до загального голосовання було 11,987,000, а голосувало 9,711,000 осіб. Робітники голосували пятьма ґрупами і розбилися. Робітничих голосів було 447,000.

ПРОТЕСТ ЗАДЛЯ НАФТИ.

ПАРИЖ, 24. лютого. — Британський уряд оголосив свій формальний протест в французькім уряді заграничних справ з приводу нових законів, якими взяла Франція в контролю нафтяний промисл, наносячи англійському капіталови, інвестованому в тім промислі в Франції, міліонові втрати.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАКИ Й ПАКИ

Приходиться нам ще раз заговорити про наше відношення до релігії і церкви та тої боротьби, що розгорілася серед Українців греко-католиків. Вже багато разів писали ми про це і здавалося би, що питанне вияснене всесторонно. І коли брати членів нашої організації і наших читачів — вони розуміють добре нас, а ми їх. В численних голосах подавали наші члени і читачі свою опінію і погоджувалися зі становищем нашого органу. Всі твердили згідно, що „Свобода" ніколи не виступала проти ніякої церкви, а була і є за повною релігійною свободою. „Свобода" ніколи не мішалася у внутрішні справи українських церков, а забирала голос тільки тоді, коли церковна ерархія мішалася в наші внутрішні справи, коли церква спинювала свобідний розвій самостійницької державної думки серед американських Українців, коли вона обороняла конкордати, ставала трибуною монархістичної пропаганди і підривала серед нашого народу авторитет того рода велитнів духа як Іван Франко. Наш орґан заступав далі ту думку, що коли церква признавала право презенти і інші права польським панам в Галичині, то й український робітник в Америці заслугує на те, щоби рядив тим матеріяльним добром, яке сам зложив. А до того ми цего переконання, що добеться наш нарід свободи і своєї держави тоді, коли перестане бути рабом і буде на кождім кроці і в кождій справі здібний постояти за своє право. Високо розвинене почуття справедливости і вміння боротися за ту справедливість визволить наш нарід з тої резиґнації, яка ціхувала всіх тих, що виховалися в австрійській чи російській неволі. Іншого ліку на рутенських чи малоросійських рабів нема.

Ґот тому для нас це маловажна справа, до якої церкви хто ходить і котрого епископа визнає за свого рідного. Ми не валимо ніякої церкви, ні не будуємо нової. Але ми висказуємо погляд, що до якої церкви Українець не належав би, має він бути в першу чергу Українцем і не допускати до того, щоби та церква, котра відповідає його релігійним переконанням, в чімнебудь спиняла визвольні змагання нашого народу, щоби вона гасила той дух ненависти до ворогів свого народа, який викликали ті міліонові жертви, що їх положив наш нарід в останнім революційнім зриві. Ми піддержуємо ненависть до наших ворогів, як ворогів правди, але за те противні тій дикій ненависти, яку пропаґується одною українською церквою проти другої, коли бунтується брата проти брата, щирого Українця проти другого такого самого по тій тільки причині, що він іншої релігії.

Те і багато другого голосили ми не раз, те саме повторюємо й тепер.

МОСКАЛІ СВЯТКУЮТЬ ЮВИЛЕЙ

В Одесі тепер святкують Москалі 10-літній ювилей перемоги над петлюровцями.

Якими?

В 1918 році не було ще петлюровців, не було С. Петлюри, як Отамана, а були лише Українці, що хотіли бути самі собі хазяїнами у своїй власній хаті. Коли в Москві та Петербурзі влада вже знаходилася в руках большевиків, на Україні вона була у Центральної Ради.

Хоч Центральна Рада складалася з селян та робітників, це не шкодило Москалям аґітувати проти неї як проти буржуазної, контр-революційної. В 1917—18. роках для большевиків не було Українців, а були контр-революціонери, вороги. Розстрілювали лише за одну назву: Українець. Летіли з Москви накази до Москалів на Україну з вимогами скинути українську владу, а посадити свою. Всі Москалі, без ріжниці політичних переконань, від монархістів до комуністів, завзялися знищити українську державу, яка тільки народилася. З півночи йшла орда на Київ, нищучи по дорозі все немосковське, усе українське. Сотками розстрілювали Українців, садовили до тюрем, додаючи при тому: „Ми вам покажем Україну".

Невеличка українська армія останніх сил добувала, змагаючись з удесятеро більшим ворогом. Уся Україна запалала, залилася українською кровю. Падали козаки й розливалися їх зойки, збуджуючи нових.

Першими козаками у визвольній боротьбі були Гайдамаки в Одесі. Купка, що не злякалася орд московських, не схилила голів, а сміло пішла до бою за свою волю і правду. Два дни громили гармати з кораблів Чорноморської фльоти українських козаків, два дні точився нерівний бій, і Москалі перемогли. Мусіли уступити Гайдамаки перед переважаючим ворогом. Москалі перемогли Українців. То було 10 літ тому назад, в Одесі, на зорі українського відродження.

Не раз святкували перемогу Поляки над козаками, не раз і не два бенькетували. Та не перемогли Українців. Зявився Богдан Хмельницький і справив українське свято.

Святкувала Катерина руйнування Січи, святкував Петро Кат перемогу над гетьманом Мазепою. Проклинали патлаті попи московські найбільшого патріота Івана Мазепу, думаючи затерти память по ньому по Україні. Святкував і Микола Другий, Крівавий, ювилей Полтавської битви, а разом правили Москалі панахиду по Україні. Думали, знищили те, чого найбільше боялися, на що всіх сил докладали.

Богато часу пройшло від полтавської катастрофи до Миколи Крівавого, було що святкувати. 200 літ панования, не десять років; гріх було не святкувати. Але ударив 1917. рік і всі ті святкування, усі ювилеї, мов їх ніколи не було. Встав народ український і голосно заявив, чого він хоче, та що він є.

Не помогли ювилеї, не пособили 200 років, народ український забажав своїх прав, своєї держави.

Не поможе і червоним Москалям малпування царів, Ляхів та чорних Москалів. Ми програли битву в Одесі, але подоланими не є і не будемо. Ще богато битв буде і можливо ще нераз святкуватимуть Москалі ювилеї перемоги над Українцями, але не спинить це нащадків козаків, які будуть іти до останнього свята. Свята нашого, українського. Свята Вільної Української Держави.

Василь Бобрів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ МОЖЕ СВЯЩЕНИК РОБИТИ ДЛЯ СВОГО НАРОДА?

Я отримав нині лист зі старого краю, з Галичини, від своєї родини, і сей лист посилаю до редакції, щоби части з нього подати читачам до відома, бо він певно буде всім інтересний.

Прошу пропустити з відомих причин імя села й імя людий.

У листі пишеться між инчим:

„У нас тепер дуже зима завальна. Страшні сніги та морози. Трудно з хати показатися. В хатах зимно так, що вже й вуглем палимо й трудно загрітися. Кооператива спроваджує що місяця ваґон вугля, і того всього за мало. Палимо вуглем, бо патиками не годен напалити, бо тепер метер патиків коштує 22 злоті, тай ще метри не такі, як колись були. Та й ще поїхати за ними треба далеко...

„Видаткам нема кінця. Нині дай податок, завтра приходить асекурація, позавтра школа. В нас ся школа поділена: осібно польська, осібно українська. Наші діти вчить український учитель, а польські діти польський. Ми втримуємо собі професора українського. Тамтого року ми ще дістали троха плати з „жонду", а сього року сказали вже нам: „Як собі хочете мати свого професора, то давайте йому утримання самі Русини". І більша половина наших дітий ходить до нашої школи, і платить місячно на її удержанне. Я за свого сина плачу два злоті на місяць. Хто має більше поля, той платить більше.

„Школа тепер у резиденції ксьондза, а друга в читальни, бо не мають деинде подітися. Тепер будують нову читальню на толоці, і кооперативу вже почали мурувати, тільки скінчити не могли через зиму. Поляки собі ставлять косцюлок там, де була коршма.

„Як би ви знали, яка тепер ріжниця між народом. Як всі ріжняться одні від других. Наші два-три Поляки вже ніколи не заговорять так, як ми. Тільки всюди по польськи. Навіть малі їх діти не вміють уже говорити по українськи. Бо ті, що ходять до польської школи, то їх учитель наказує, що як учує котре, що буде говорити по українськи, то буде бити. Тоді наші стали добиватися, щоби Українцям вільно було мати свою рідну школу.

„Тепер знов вибирають війта. Послідного літа, в самі жнива, люди покидали серпи та йшли в село голосувати. Голосували після кол. Котрий має найбільше землі, голосував у першім колі, котрий менче — в другім, хто ще менше, — в третім, а ті без землі — в четвертім. Голос чоловіка з 1. кола вартував тільки, що 10 голосів з другого; з третого кола треба було коло 30 голосів на один з першого, а з четвертого до 50. Та все таки вийшло більше наших, як Поляків, і тоді Поляки заперли вибори, і казали нашим іти в процес.

„Тепер маємо ксьондза доброго. Провадить лад. Змусив людий до кооперативи. І добре люди виходять на тому. Так кооператива розробилася, що розділилася тепер на 4 філії. В кождій вулиці буде кооператива, щоби жиди не мали з нас зарібку. Тепер закладають ще й чайню, щоби гріти нашим дітям чай щодня, бо каже ксьондз, що неодна така дитина не має й куска хліба.

„Заложили також асекурацію худоби. Оцінюють худобу й після того платять асекурацію, а як худобина відойде, тоді сходяться всі члени й таксують, що коштує, і тоді всі члени складаються, і чоловік може назад собі купити худобину. Се нам дуже помагає, бо інакше тяжко булоби худобу собі купити.

„Заложили далі кооперативу для тих, хто хоче позичити гроший".

Так пише жінка без висшого образования, як то священик сильного патріотичного духа держить при купі всіх Українців та піддержує в них боротьбу за свої права.

Г. Холста.

ЮВИЛЕЙ МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

(1828—1928).

Знане є, що коли французькій Академії Наук задемонстровано вперше фоноґраф Едісона, оден із членів Академії обурився дуже, бо думав, що то якийсь штукар (брюхомовець) позволив собі зажартувати з такої поважної авдиторії. Коли пустили в рух перші поїзди залізниць, найповажніші лікарі похитували головами, казали, що з такої скорости люде будуть божеволіти.

Не ліпше пощастило першим ученим, що задумали збудувати машини до писання. Коли в 1835. році німецький конструктор Карло ван Драйс зголосив уліпшений модель машини до писання баденському патентовому урядові, признали його винахід „механічним дурацтвом" і „непожиточним винаходом".

Тепер це „дурацтво" завоювало весь світ: офіси, редакції, адвокатські й купецькі канцелярії, робітні письменників і вчених. Машина до писання майже зовсім виперла перо, яке давніше було відзнакою людей, що працюють умово. Рукою пишуть ще часом любовні листи, але й то не все; вся торговельна кореспонденція, всі реферати, праці, статті, документи і т. д. пишуть уже на машинах.

Перший апарат, що заслугує на назву машини до писання у нинішньому того слова значінні, побудував **Італієць Конті в 1828-ому році.** Весною 1828-го року предложив він французькій Академії Наук свою машину до писання, яку назвав **„тахіґрафом".**

В 1839-ому році **французький фізик Фуколь,** знаний в історії техніки з того, що винайшов автоматичний реґулятор пари, побудував також машину до писання, у виді півкулі. Клявіші були розміщені луковато. Той тип машини мав богато недомагань. У 1850-ому році зявився перший модель машини до писання з великими і малими буквами, побудований **Анґлійцем Гюзом.** У 1878-ому році **Данці Гансен і Малінґ** задемонструвами першу машину до писання з кольоровою тасьмою.

Опісля по черзі появляються щораз то інші, щораз ліпші машини до писання. Машини, що їх тепер маємо, не є ще останнім словом техніки. Конструктори стараються передовсім, щоби побудувати машину, що писала би без найменьшого галасу, який так розстроює нерви. Щоправда, є вже машини, що пишуть так тихо, що навіть кількадесять їх в одній кімнаті не утруднюють праці.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя повідомляє членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 4. марта, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній при аКрсон ул. Проситься всіх членів явитись на мітінґ. Контроля буде здавати звіт. Будемо принимати нових членів без вступного, тому кождий член повинен привести хоч одного нового члена. Котрий член не зложив ще своєї жертви на Сиротинець, має постаратись зложити на сім мітінґу. Напоминається членів, особливо позамісцевих, щоби не відтягали з вкладками по 3 і 4 місяці; такі члени будуть суспендовані. — Дмитро Василик, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Повідомляється всіх членів Тов. ім. Шевченка, від. 64, що місячні збори відбудуться 3-го марта, в год. 6.30 вечером, під ч. 435 Main St., Paterson, N. J. Проситься кождого члена прибути на збори та вирівнати свої залеглости. В противнім разі поступиться як статут наказує. — Петро Крилонський, секр.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(44)

Маючи безперервний звязок з орґанізаціями українського вояцтва на місцях, шляхом почтовим, телеґрафічним, посилкою своїх членів та співробітників, а також завдяки щоденному приїздови до комітету зі всіх кінців б. Росії військових делеґацій, окремих уповноважених осіб, то що, Ґенер. Комітет безперервно давав дерективи, накази що до орґанізації військовим на місцях. Також щодня, що години робив заходи перед ріжними чинниками російської військової та цивільної влади до переведення в життя наміченого ним пляну творення національної армії, або підтримки тих домагань, які йшли зі всіх кінців від Українців-вояків і що відповідали наміченому плянови роботи. Розвязував конфлікти, що часто виникали між Українцями-вояками та їх ворогами. Комітет обеднував усі позитивні окремі факти, окремі вчинки й надавав їм характеру плянового, масового руху. Поборював усі ті неґативні прояви, що иноді траплялися на періферіях і тим вносили певну дезорґанізацію в пляновість руху. Спираючись на ясно висловлену волю, бажання й домагання подавляючої більшости свідомого українського вояцтва, він завжди старався провести в життя всі ті міри, які стояли на часі. Спираючись на свій великий моральний авторітет, він проводив в життя серед українського вояцтва ті завдання, що ставила перед ним Центральна Рада, а також і Центральну Раду змушував пристосовувати свою працю, свою тактику, у військову політику, а иноді й чисто національну, до тих бажань, вимогів, які висловлювало вояцтво.

Поки не було серед Українців-вояків великого розброду, внесеного згодом в лави їх неукраїнськими революційними чинниками, поки там панувала постійна більшість певного національного напрямку, поки вояцтво вірило, що врешті-решт воно спроможеться здійснити поставлену ним мету й що Ґенеральний Комітет абсолютно переможе всі перепони на шляху його провідницької праці, до того часу українське вояцтво творило собою одноцільний, національний сталий фронт.

* * *

В революційних часах почування мас, бажання й тактика увесь час різко й легко міняються під зовнішніми впливами. Тому, що Тимчасовий Уряд довго не згоджувався на домагання Ґенерального Комітету, в уяві військових мас почали повставати ріжні догадки. Вони то обвинувачували Ґенер. Ком. в нерішучости, то російську владу в шахрайстві, брехні, провокації і т. д. Це все викликало хвилювання в лавах Українців-вояків, викликало певну дезорґанізацію в національнім фронті, а також одночасно і дезорґанізацію в самій російській армії. Не дивлячись, що чим дальше тим більше ці моменти загострювалися, Ґенеральному Комітетови все таки, ціною надзвичайних вусиль, пощастило утримати в своїх руках військові українські маси і в другий період творення української армії, що закінчився в момент захоплення большевиками влади в Петрограді.

* * *

Робота в Комітеті вимагала від всіх членів його разом і від кожного зокрема кольосального напруження, енергії, великого такту, щоби не попасти на провокацію ворогів і не провалити справи, а також не піддатися тим вимогам, що все частійше та частіше чулися від кол більше незрівноваженого, більше палкого вояцтва. Те вояцтво кликало Ґен. Комітет до безоглядної рішучої боротьби з ворогом, який далеко численніший, ліпше зорґанізований ніж ми, а головне мав у своїх руках усі засоби. Безперечно, нервовість, яку часом виявляли вояки-Українці на місцях, мала глибокі та цілком ґрунтовні підстави, але треба було рахуватися з обставинами часу, які були для нас некорисними. Тактика нашої боротьби вимагала великих зусиль, щоби знайти в собі сили стримати самих себе та стримати инших від виступів точно не розрахованих на певний успіх. Увесь період роботи в Ґенер. Комітеті був для кожного з членів його часами найінтесивнішої праці всім своїм єством. Доводилося ввесь час жити, як кажуть, виключно нервами й безперервно горіти активністю в праці.

* * *

Не стану я давати оцінку того, на скільки успішно справився з своїм завданням Ґенеральний Комітет, на скільки доцільна була його праця, тактика і т. д., бо не мені, членові його, бути безпристрастним суддею. Але прошу я лише одного від всіх майбутніх критиків та істориків: завжди памятати, що помимо всіх наших чисто-національних завдань, перед нами стояло також, як одно з катеґоричних завдань, збереження цілости військового фронту російської армії. Тому треба було стерегтися, щоби не внести розкладових чинників в життя армії. Така тоді була позиція Центральної Ради, військових і всіх инших українських зїздів і переважаючої більшости всього українства.

Перед тим ніж далі продовжуватиму свої спогади, вважаю не зайвим вернутися трохи назад і пробувати в загальних рисах змалювати розвиток українського військового руху з самих початків революції аж до другого військового зїзду, як на місцях, так і в центрі. Тим хочу дати читачеви можливість лекше орієнтуватися в дальшому ході військового руху.

II.

ПОЧАТКИ УКРАЇНІЗАЦІЇ.

Від малих нарад до армейських зїздів. — Зразки постанов і вимог українських військових орґанізацій в самих початках революції. — Український військовий орґанізаційний комітет. — Перший український полк у Києві. — Перші напади російської демократії на українство. — Перший Всеукраїнський військовий зїзд. — Делеґація до Петрограду від Всеукр. Ґенер. Комітету.

Велика російська революція як і кожна справжня революція в ідейному завданню своєму мала всебічне визволення людей, визволення певних їх кляс від експльоатації другими. Для українського народу, який експльоатувався у всій своїй суцільній масі, як мешканець московської кольонії, звичайно повстало питання про територіяльно-національне визволення. Це стало передумовою до дальшого визволення зпід соціяльного та клясового ґнету. Звичайно, це перше завдання, цю мету мусіли поставити українські демократичні та соціялістичні верстви. Тому вони виставили гасло боротьби українського народу за національно-територіяльну автономію.

(Дальше буде).

Батько (до синка): Вір мені, сину, скільки разів приходиться мені вибити тебе, болить воно мене не менше ніж тебе!

Син: так, тату, але не на тімсамім місці!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Ювилейне Свято 99 від. У. Н. Союза.

Неділя 12-го лютого с. р. запишеться в історії української вілксберської громади, як пропамятний день вшанування двацятьлітної праці Бр. св. Миколая, від. 99 У. Н. Союза.

Концерт розпочато гимнами американським і українським, які відспівав місцевий хор в супроводі української банди під проводом учителя И. М. Заяця.

Вступне слово виголосив п. Григорій Герман, професор тутешньої висшої школи. Він переповів діяльність братства за час понад двацятьлітної праці. Се перша організація Українців і вона дала почин до всего громадянського життя на полі народнім а також і церковнім, бо якраз заходом братства зорганізовано українську гр. кат. парохію.

Для членів виплачено тисячі долярів запомоги з місцевої каси, а за весь час братство відпровадило на вічний супочинок двацять членів, по яких полишилось около сімдесятьох сиріт. По промові українською мовою промовив також і по англійски до зібраних гостей а також і до молодої генерації, яка виросла тут і яка повинна зрозуміти і пошанувати працю своїх батьків, які серед дуже тяжких обставин будували свої інституції не для кого иншого а для своїх дітей. Треба зрозуміти, що тих перших піонірів не стане між живими, а їх ряди мають виповнити нові сили і перебрати весь тягар праці на себе.

Треба признати, що шановний промовець вивязався зі своєї промови дуже гарно і пожаданим було, щоби і другі при всяких нагодах заохочували в той спосіб нашу молодіж до свого.

На салю прибув місцевий словенський священик о. Мурташ, витаний всіми і знаний всіми як щирий народний діяч. Він зложив гратуляції братству і всім громадянам та взивав до праці і витревалости.

Появу повітового судді п. Івана В. Косека повитано гомірними оплесками і він чувся обовязаний сказати пару слів. Він перепросив, що не може промовляти по українськи, однак український мову розуміє і коли тільки хто з Українців є у нього, то він просить, щоби до него по українськи говорено, бо любить сю мову і пісню. Для Українців як близьких своїх приятелів він завше старався і буде старатись і на будуче помагати, що лиш зможе.

Слідувала продукції хорові та шкільної дітвори. Вязанка пісень, відспівана дітьми, зробила дуже приємне враження. Пожедатно, щоби на слідуючих концертах, сотки діточок брали участь, бо, як казав Шевченко: „чужого научайтесь, свого не цурайтесь".

Гарне враження зробили дівчатка: Стефанія Лавна, танцюючи укр. козачка і еспанський народний танець, та Анна Мекелита, пригравачи на пяні. Се у нас новина. Наші люде не хочуть вчити своїх дітей музики ні танцю, а коли приходиться давати концерт, треба запозичатись у чужих. Публика була так дуже захоплена їх виступом, що змусила оплесками до нових попісів.

Великою несподіванкою був виступ звісного артиста п. Михайла Зазуляка з Ню Йорку. Своїм голосом і гарним викінченням української пісні так прикував увагу присутних, котрі прямо не хотіли пустити співака зі сцени, домагаючись більше пісень. Пісня про Маньку, а відтак любовна народна українська пісня, дали змогу порівнати красу нашої пісні, витвореної і співаної народом, з піснями других народів.

Святочну бесіду виголосив Роман Слободян, гол. фін. секретар У. Н. Союза. В майже годинній бесіді переповів він початки наших організацій, які не покликали до життя короновані голови чи якісь амбітники, а котрі побудовано на трупах і крові перших піонірів. Він переповів історію У. Н. С. до реформи, а відтак саму реформу і нові роди обезпечення так старших як і дітей та виказав конечність збудування Сиротинця-Приюту для дітей-сиріт і старців.

З маленької жолуді росте велий дуб. З маленької організації в майнерській околиці виросла могуча організація, яка перейшла десятки тисяч членів і доходить до двоміліонового маєтку. Коли та організація була доброю для батьків, то чомуж не має бути добра і для дітей? Стара іміграція скорше чи пізніше зійде на вічний спочинок. Час подбати вже днесь, щоби нові сили були підготовані перебрати керму і розвивати сю організацію дальше. Дбаймо про свою молодіж, будуймо народні доми, ставаймо горожанами і берім участь в політичнім житті. Стараймось викорінити всяке хрунівство поміж себе, а тоді і вороги для нас не будуть страшні. Не вороги нас подолали, а свої безхарактерники. Не будьмо топорищем в ляцькій чи московській сокирі, а тоді цілком певно здійсняться наші мрії про соборність України.

Присутні, жадні живого щирого слова, немало скористали із бесіди, яка так і плила зі щирого серця.

Душею всего концерту був професор Герман, молодий Українець, який дістав в Америці належне образование. Ми певні, що він ще не в однім причиниться до піднесення нашого народа. Він гарно пояснияв всі точки, а також уміло представляв гостей, які загостили на се свято.

Участник.

—o—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Приєдналася до обєднання українських Рідних Шкіл в Америці.

28 грудня 1927, відбудися звичайні місячні збори родичів дітей Рідної Школи при українській православній парохії в Пасейк. На тих зборах зибрано шкільну раду (заряд), в склад якої увійшли: М. Табачук, предсідатель, Н. Сагайдак, секретар і В. Цюпак, касієр.

Кромі звичайних біжучих справ збори застановилися над питанням, яке особливо тепер набрало чи не найбільшої ваги в нашому американсько-українському життю, а то над обєднанням Рідних Шкіл в Америці. Після представлення справи о. К. Кирстюком, заявилися родичі шкільних дітей за обєднанням і висказали бажання скликати віче в цій справі, щоби дати нагоду почути й ширшому загалови про таку важну й корисну працю Обєднання.

Таке віче скликано на день 5 січня 1928. На це віче прибув парох української православної церкви в Ню Йорку, о. А. Іванишин. Мав бути присутним і добродій Вол. Кедровський, як представник Обєднання Рідних Шкіл, та через простуду не міг ні превеликий жаль наших людей прибути на наше віче.

Головним бесідником був о. А. Іванишин, який як член Обєднання представив значіння обєднання Рідних Шкіл в Америці. Другим бесідником був учитель нашої школи, о. К. Кирстюк, який вказав на те, як канадійські Українці поставили себе високо за помочею українських шкіл і науки української мови по англійських школах. Третим бесідником був д. Д. Финьканин, який сказав, що вірить в успіх праці Обєднання, що воно дасть нам робітників, яких ми потребуємо. Послідним бесідником був д. Д. Лещишин, який підкреслив роботу дяковчителів, бо завдяки їх науці-праці зберіглося українське імя в нашої дітвори.

При кінці о. А. Іванишин відозвався до мамів і завізвав їх, щоби посилали своїх дітей до школи, і впливали дома на них в українськім дусі, й тим помагали учителеві краще виховувати дітей. Також висказав надію, що не лише ця Школа, але всі школи при українських організаціях в Пасейк повинні приступити до Обеднання Рідних Шкіл.

Перед замкненням віча ухвалено резолюцію: „Українська Рідна Школа при українській православній парохії св. Вознесення Г. Н. І. Хр. в Пасейк приступає до Обєднання Українських Рідних Шкіл в Америці й завзиває прочі українські організації в Пасейк, щоби й вони приєдналися зі своїми школами до Обєднання". Ця резолюція перейшла одноголосно.

Йосиф Сагайдак,
секретар Шкільної Ради.

Василь Бобрів.

РУХОВІ.

Минають Роки. Менчий Світ.
Тісніше людям на землі.
Росте Неволя, пухне Гніт,
зникають гасла у імлі.

Бриде, скалічений,
понівечений Дух,
а при дорозі немічний
відпочиває Рух.

Спинився Дух. Упився зором.
І мовив тихо: „Брат!
„Не упивайся лютим горем
„і не дивись назад.

„Устань! Бо не тобі лежати [тут!
„Не спочивать, а все вперід;
„Звільнять рабів з неволі пут,
„вести до сонечка нарід.

„Я бачу іскру ще в очах,
„ще не умер ти! Иди, лети,
„гуляй по вкраїнських степах,
„розвій недолю і змети".

—o—

Не нове ніщо на світі,
лиш міняється часом:
навіть чисті комуністи
і нечищений ревком.

Говорили володарі
із московського Кремля:
„Воля тільки комісарам,
„мужикові хай земля".

А виходить, левно скоро,
що мужик їм скаже щось.
Колиб не стать їм „під забо- [ром"
місто „стенки" не пришлось.

Василь Шкода.

Не його вина.

Телефонічну розмовницю в телефонічнім уряді заняв якийсь добродій і сидить там від пів години, хоч не чути, щоби розмовляв. Урядовець бачить, що богато гостей ждуть нетерпляче черги, рішається відчинити дверцята розмовниці і питається:

— Даруйте, пане, але чи можна довідатися, коли ви звільните розмовницю? Прецінь ви не користуєтеся телефоном?

— Гарно ні — каже зіритований добродій — від пів години слухаю, але не можу прийти до слова, цілий час говорить моя жінка.

КАЗКИ ЖИТТЯ.

Паризька преса подає до відома, що до її столиці приїхав американський студент Вілям Сміт із Квібеку (Канада), який дійшов до майна, мов у казці. Він є сином бідного вчителя і віддавна, ще дітваком, мріяв про гроші. За його містом стоїть величний памятник, що є символом фортуни, а на ньому надпис: „Мандрівнику! Стрівай, не переходи мимо твого щастя!... Коли дні хутко втікають, а ночі тягнуться довго, тоді всміхнеться тобі фортуна!" Довго стояла ця велика, погана статуя ненарушена і ві, що минали її мимо, не придавали глибшого значіння її словам. Одного дня таки хтось догадався, що в ній можуть бути гроші чи який інший скарб і почали в ній шукати. Та не найшли нічого, хоча розібрали її та розкопали із американською солідарністю. Лише молодий Сміт думав собі далі над змістом слів квібекського Сфінкса. Він прийшов до зновку, що значіння надпису не переносне, а дослівне. Між 13. і 21. грудня, коли дні є найкоротші а ночі найдовші, він простоював увесь день перед статуєю. Тоді-то запримітив, що коли тінь статуї стає найдовшою, тоді тінь голови Фортуни ховається за один камінь, віддалений від статуї на кілька метрів і тінь не має голови. Молодець пішов до хати, приніс лопату і в місці, де впала тінь, викопав касету із 800 золотими монетами. Вимінявши їх, дістав 28,000 долярів і за них студіює тепер медицину у Парижі. Таким робом його канадійські практичні земляки, що проходили довгі роки бездумчиво поруч статуї, прийшли до пересвідчення, що з мрійливої голови теж іноколи вискакують долярі.

Жид із Підгаєць приїхав до Львова, щоби порадитися у лікаря специаліста. Лікар казав йому роздягнутися, а як побачив, що жид має зовсім брудні, немиті Бог зна відколи ноги, сказав:

— Але ноги нейже могли би ви собі обмити!

На це жид: — Та мені радив це і лікар у Підгайцях, але я гадав собі, що заки рішуся на це, краще пораджуся вас, як доброго доктора.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

386.

Бр. св. Василія, від. 214 У. Н. С., в Шикаго, Ілл.

Хвальний Заряде! — Висилаємо Вам моні ордер на $33 ($25 з братської каси, а $8 зложили поодинокі члени). Прикро нам, що за такий довгий час не можна було зібрати більшої жертви. Ті члени, котрі не були на мітінґу, зложать свої жертви пізніше. Ми будемо і надалі підпирати горячо справу Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, бо вважаємо, що така інституція є нам невідклично потрібна. Заряд нашого братства ухвалив на мітінґу, що кождий член має зложити офіру на Сиротинець і ми далі будемо старатися, щоб зібрати як найбільше гроша на ту ціль. Желаємо Вам як найбільших успіхів у цім ділі. — **Гнат Березовський**, пред.; **Стефан Завадовський**, кас.; **Василь Зеліско**, секр.

387.

Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137 У. Н. С., в Істон, Па.

Хвальний Заряде! — Коби то кождий член нашої організації хотів зрозуміти потребу свого власного сиротинця, то було би вже давно зібрано суму сто тисяч долярів. Отприміp з нашого відділу: декотрі члени дають на ріжні цілі і ще їм вистарчає жертвувати відповідну квоту і на Сиротинець У. Н. Союза, а декотрі не дають ніде нічого і ще винні за минулий рік на Сиротинець. От такими членами не карай нас, Боже, а тих, що все і всюди дають, подай нам, Господи, як найбільше! — **Микола Підгайний**, секр.

388.

Бр. св. Михаїла, від. 296 У. Н. С., в Ню Кенсінґтон, Па.

В листопаді м. р. відбувся в нашій місцевости „теґ дей". По вулицях ходили з пушками і збирали жертви отсі наші діти: Ольга Тимочко зібрала $9.20, Анна Головчак $6.95, Марія Любчик $6.89, Анна Кожінко $6.80, Анна Каліновська $5.60, Анна Стасів $4.50, Геня Тимочко $4.46, Анна Лобур $3.19, Марія Пастернак $3.00, Стела Скорупська $2.39, Юлія Прокопик $1.83, Ольга Каліновська $1.12. В клюбі зібрано $2.16. Михайло Мізюк зібрав у своїм шторі до пушки $10, а Іван Федан — $3.20. — Усього приходу було разом $71.29. За ленти і прапорці заплачено $8.86 — осталося на Сиротинець $62.43.

Всім тим, котрі потрудилися в тій справі, сердечно дякуємо. Окрема подяка належиться нашим патріотичним дівчаткам, котрі розуміють значіннє сиротинця більше ніж деякі дорослі люде. А пора би вже й нам, старим, застановитися над тим, яке добро може зробити свій власний Сиротинець-Захист для української суспільности в Америці. Бо ніхто з нас не знає, яка буде його постіль на старости літ, або в силі віку на случай якогось нещастя. І нашим власним діточкам, не тільки бідним українським сиротам, могла би така інституція стати в пригоді. Ану но, Браття і Сестри, возьмімся щиро до праці і побудуймо як найскорше Сиротинець-Захист У. Н. Союза, який буде нашими горгощами на американській землі.

За Уряд: **Василь Каліновський**, пред.; **Анна Кілар**, кас.; **Петро Любчик**, секр.

ПОПАРЕННЯ І ВІДМОРОЖЕННЯ.

Людське тіло приноровлене до звичаєної постійної теплоти, але зносить деякі відхилення в напрямі підвищення чи обниження температури. Коли ті відхилення переступлять допустиму границю, ушкодилися би клітини, що скінчилося би й їх смертю.

Клітини людського тіла гинуть при теплоті 60 степенів Цельзія, повище зера; коли ж температура впаде значно нижче зера, замерзає вода, що є в клітинах. Це явище може тревати дуже коротко, коли не має відбитися фатально на цілому організмі.

Найвижчий степень опарення при сонішній купелі спричинює сильне зачервоніння опареного місця. Це зачервоніння пояснюється нагромадженям крови в кровоносних судинах шкіри. Коли горячо є сильніще, відчуваємо на дітченім місці сильний пекучий біль. Це доказ, що перегрівся не лише нашкірок але й клітини шкіри, де саме є чимало нервів дотику. Кров зараз випоне кровоносні судини, а це допровадже до нагромадження лімфи, нашкірок підноситься, повстають т. з. міхурі. Тоді є попарення другого степеня. Коли такі міхурі полишити діланню організму, поволи все гоїться. Але не треба ушкоджувати міхурів, бо може наступити затроєння. Третій, найвищий степень попарення є тоді, коли зовсім знищаться тканки, аж звугляться. При попаренні третього степеня, отже звуглені, наступає негайно смерть. Навіть коли попарений не вмре, організм поважно заражується. При попаренні лише половини тіла смерть є майже неминуча. Навіть попарення третьої части поверхні тіла часто кінчиться смертю.

Цікаве, що відмороження спричинює ті самі наслідки, що і попарення. **Відморожуються найлекше ті части тіла, які є найдалі від серця**: вуха, ніс, руки і ноги.

І при відмороженнях другого степеня виступають міхурі. При відмороженях третього степеня звичайно наступає смерть.

Найскорше відморожуються люде зле зодягнені, голодні, виснажені або пяні.

Хоч зимно є конечною умовиною для відмороження, то одначе степень зимна відграє підрядну ролю. 30-степеневий мороз без вітру є менше небезпечний ніж зимно 10-степеневе при сильнім вітрі. Також мокрий одяг, отже вохкість із 3 степенями тепла більше шкодить ніж спокійний і сухий воздух, хоч би 20 степенів понижче зера. Бо між відкритою шкірою і повітрем є ізоляційна верства тепла, котра хоронить шкіру безпосереднім контактом із холодним воздухом.

Під впливом зимна звужуються кровоносні судини в шкірі, шкіра блідне, зате серце, легені і мозок заливає кров. Наслідком довшого зимна верхні судини розширюються, переповнюються кровю, шкіра червоніє, а рівночасно зменшується кров внутрішніх судин. Температура тіла обнижується наслідком охолодження крови, що кружляє свобідно у поражених судинах на поверхні тіла. Віддих і удари слабнуть, наступає загальне виснаження, ослабає праця серця, людина засипляє й умирає. Найвразливіщі на ділання зимна є немовлята, діти, хорі і старці.

Відморожені части тіла треба обережно і поволи огрівати, потираючи снігом або кусником леду, потім холодною водою, потім давати спіртові оклади, потім з літної води, опісля теплі купелі. Рани осмотрювати чисто, щоби не допустити до зараження. При загальнім відмороженні натирати тіло снігом, потім зимними, вохкими рушниками у холодній кімнаті. В разі потреби штучне віддихання й інекції камфори. Опісля перенести хорого до теплішої кімнати і приноровити купіль 15-степеневу, яку постепенно підноситься через кілька годин до 30 степенів. Давати теплі напитки, горяче вино, чорну каву і т. д. Лічити повинен лише лікар.

Добре є гартувати шкіру зимними натираннями. Богато ходити, взагалі рухатися, а це не допустить до відмороження, коли ж вистоювати і спати на морозі, то це сприяє відмороженню. Шкідливий вплив зимна зачинається з хвилею, як відчуваємо холод на шкірі. З одягнутих частей тіла насамперед мерзнуть ноги. В зимі не ходити в тісній обуві. Коли пускаємося в дальшу дорогу, намастити ноги (підошви) товщем або мастею проти відмороження.

На Радянській Україні.

Офіцер: Куди лізеш, мазнице? Думаєш, як написано: „Вхід без докладу", то вже кожному і можно? То лише для контрольної комісії таке дозволено".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З забави на Рідну Школу.

Дуже гарно і весело, коли люде посходяться на забаву, і забавляючись, памятають про своїх братів у ріднім краю. От так на хрестинах у гр. Сердюка занялися збіркою п. п. Бурдиґа та Солтис.

Зложили слідуючі: Семен Яцук 5 дол.; Д. Бурдиґа 2 дол.; по 1 дол.: І. Солтис, Марія Солтис, Д. Чомка, М. Марків, Н. Сердюк, Возняк, М. Павлюк, В. Одинська, Ніновська, В. Бих; дрібними жертвами 75 цнт. — Разом $17.75.

Гроші вислано до Обєднання.

Д. Бурдиґа.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

З балю на потерпівших від повені.

Заходом бр. св. Николая відбувся баль 21. січня 1928. на допомогу для потерпівших від повени. Доходу з балю прийшло $49.00. Павло Коніцький зложив 1 доляр. — Разом $50.00. Вислано через Обєднання.

Уряд братства складає сердечну подяку усім тим, що взяли участь в тім балю.

Николай Косован.

В НОВОЧАСНІЙ КУХНІ ГОРШКИ БУДУТЬ НЕПОТРІБНІ.

Найновіша наука про вітаміни людям наших часів, призвичаєним до вареної поживи, відкрила нову правду: **їсти як найбільше сирих страв.** Новочасні гигієністи вертають до „меню" первісних людей, коли ще Прометей не обдарив людей огнем. **„Вари не на огні, лише на соняшнім теплі!"** — то клич найновіших дослідників. І так один із них, якийсь Зінгер, у недавно написаній книжечці зазначує рішучо, що сирі ярини і збіже зовсім вистарчають для удержання людського організму. Мясо в якійнебудь формі — як кажуть найновіші гигієнічні досліди — зовсім слід виключити з поживи. Нові апостоли сирих страв зовсім виключають варені страви. Хто на снідання не хоче салати або овочів, може випити склянку чаю з лупини яблок, що є також добрим ліком проти ревматизму. Годиться поручити також чай із ріжного зілля, зате не добре є пити правдивий чай. Щодо хліба — треба його пекти зовсім новим способом. Не уживати до хліба дріжджів або квасного тіста. Тісто місити лише на воді й оливі, а добре вимішавши, покраяти на тонкі плястри і пекти на сильній соняшній жарі, так як то робили жиди на пустині. Такий хліб є найліпший. Овочі слід їсти з лупиною, в якій є власне ті спасенні вітаміни. Овочі, варені в цукрі, є шкідні для здоровля. Також ярини тратять свою поживну вартість наслідком варення. Тому треба їх їсти сирими. **Велику здоровну вартість має цибуля, але сира. Таксамо морква і петрушка. Чісник це знаменитий дезинфектор, а відсвіжує також нервову систему. Богато більше користи приносить здоровлю олива, ніж масло.** Так кажуть гигієністи. Але як у поміркованім підсоні або й у зимнім можна пекти хліб на сонці? Хіба на штучнім сонці? Як би там не було, то рішучо правдою є, що колиб людина живилася лише вареними стравами, то це є нездорово. Тяжко цілком зректися вареної поживи, але можна її обмежити, їсти її рівномірно. А щодня зїсти трохи сирих овочів або і ярин. Кілька яблок, оріхів, салати зїсти на день не тяжко навіть і зимою.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ